

10th MALAYSIA STATISTICS CONFERENCE 2023
Looking Beyond GDP: Toward Social Well-being and
Environmental Sustainability

26th September 2023
Sasana Kijang, Bank Negara Malaysia

**SUB-THEME: STATISTICAL INNOVATION IN MEASURING SOCIAL WELL-
BEING AND SUSTAINABLE GROWTH**

KAJIAN RINGKAS PEMPROFILAN PEKERJA *P-HAILING*
DI MALAYSIA 2022

Dr Norshamshida binti Razak
Yasmin binti Ramli

Institut Maklumat Dan Analisis Pasaran Buruh (ILMIA), Jabatan Perangkaan Malaysia

Abstrak:

Sehingga kini, masih belum terdapat survei yang dijalankan bagi mengukur berkenaan dengan pekerja gig yang bekerja sendiri terutama bagi pekerja *p-hailing*. Jika ada sekalipun ia memfokuskan kepada keselamatan dan kesihatan pekerjaan pekerja gig yang dikendalikan oleh Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (JKKP) dan kepada kaum bumiputera sahaja seperti yang dijalankan oleh Unit Peneraju Agenda Bumiputera (TERAJU). Oleh yang demikian, kajian ini boleh dijadikan sebagai permulaan dalam membangunkan profil bagi pekerja gig terutamanya yang melibatkan penghantar makanan dan barangan khususnya yang bekerja sendiri. Kajian ini menggunakan kedua-dua kaedah kualitatif dan kuantitatif. Pendekatan yang digunakan di dalam kajian ini ialah *top-down* dan *bottom-up*. Sebanyak 6,657 responden telah menjawab soalan soal selidik ini dengan lengkap. Sebanyak tujuh (7) sesi FGD dan tiga (3) sesi IDI dijalankan bersama kementerian / jabatan / agensi, persatuan majikan, kesatuan pekerja, ahli akademik dan syarikat penyedia perkhidmatan yang terlibat dalam aktiviti penghantaran makanan dan barangan. Sebanyak 57 wakil daripada setiap kementerian / jabatan / agensi, persatuan majikan, kesatuan pekerja, ahli akademik dan syarikat penyedia perkhidmatan telah menyertai sesi FGD dan IDI ini. Lima (5) Teras Strategik telah dicadangkan dan 19 inisiatif dikemukakan bersama pelan tindakan bagi isu-isu yang berbangkit berkaitan dengan pekerjaan *p-hailing*. Teras Strategik yang dicadangkan ini meliputi perundangan perburuhan, perhubungan perusahaan dan perlindungan sosial kepada pekerja *p-hailing* yang akan atau sedang menceburi pekerjaan *p-hailing* ini.

Kata Kunci:

pekerja gig, *p-hailing*, penghantar makanan dan barangan

1. Pengenalan:

Isu berkenaan dengan pekerja yang berada di dalam kategori pekerjaan informal telah menjadi salah satu agenda yang dibangkitkan di dalam Rancangan Malaysia Ke-12 (RMKe-12). Pekerja yang terlibat dalam pekerjaan informal tidak mendapat manfaat

sepertimana pekerja yang digajikan di bawah terma pekerjaan standard yang mempunyai ciri pekerjaan jangka panjang dengan majikan dan dibayar gaji sepenuh masa. Individu dalam pekerjaan informal juga tidak mempunyai perlindungan keselamatan sosial khususnya insurans berkaitan pencen, keilangan dan kehilangan pekerjaan. Selain itu, isu berkenaan dengan kumpulan pertengahan 40 peratus (M40) yang terlibat di dalam pekerjaan informal turut mula mendapat perhatian Kerajaan. Ini kerana kumpulan ini mempunyai peluang yang terhad untuk mendapat bantuan memandangkan mereka secara umumnya tidak layak menerima bantuan sosial. Kajian ini adalah merupakan *policy-oriented research* dan dilaksanakan kerana sehingga kini masih belum terdapat maklumat lengkap berkaitan dengan jumlah pekerja dalam perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan terutama yang menggunakan platform penyedia perkhidmatan. Kajian lanjut adalah perlu bagi mengetahui penglibatan sebenar guna tenaga dan profil pekerja dalam perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan yang bekerja sendiri ini. Selain itu, pada masa ini juga tiada peruntukan yang jelas berkaitan perundangan perburuhan yang melindungi hak dan kebajikan pekerja-pekerja perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan terutama yang menggunakan syarikat penyedia perkhidmatan.

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan untuk mencapai objektif seperti berikut:

- i. Menyediakan profil asas pekerja gig dalam perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan yang bekerja sendiri;
- ii. Mengenalpasti isu-isu yang melibatkan pekerja gig dalam perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan yang bekerja sendiri berhubung perundangan perburuhan, perhubungan perusahaan dan perlindungan sosial; dan
- iii. Mengemukakan rekomendasi yang berkaitan dengan perundangan perburuhan, perhubungan perusahaan dan perlindungan sosial.

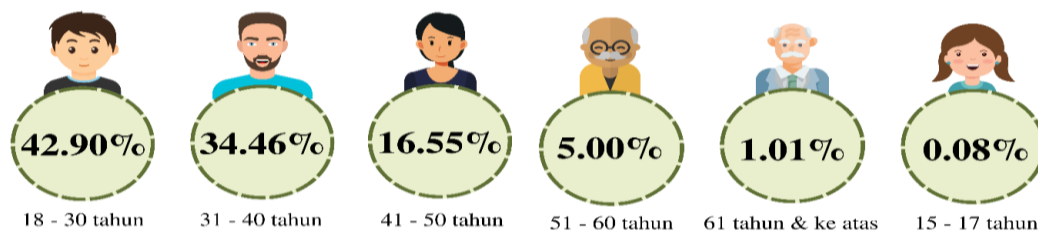
2. Metodologi:

Kajian ini dijalankan menggunakan kaedah gabungan (kuantitatif dan kualitatif). Data primer dan data sekunder digunakan sebagai sumber rujukan kajian ini. Edaran soal selidik secara dalam talian telah dijalankan bermula 18 April 2022 sehingga 8 Julai 2022 bagi mendapatkan input mengenai demografi, maklumat pekerjaan dan pendapatan, isu-isu perundangan perburuhan, perhubungan perusahaan, perlindungan sosial dan keperluan latihan dan peningkatan kemahiran. Responden soal selidik ini terdiri daripada pekerja-pekerja gig dalam perkhidmatan penghantaran makanan dan barangan terutama yang menggunakan syarikat penyedia perkhidmatan di Malaysia. Kajian ini menggunakan teknik pensampelan bola salji (snowball sampling). Teknik pensampelan ini merujuk kepada sekumpulan subjek yang mempunyai rangkaian sosial masing-masing untuk membantu melengkapkan survei yang sama. Melalui kaedah pensampelan ini, responden daripada kriteria yang sama tetapi mempunyai latar belakang yang berbeza boleh diperolehi. Teknik pensampelan ini digunakan apabila terdapat kesukaran dalam menentukan kerangka pensampelan bagi sesuatu populasi dalam penyelidikan yang dijalankan. Seramai 6657 orang pekerja *p-hailing* telah dalam terlibat menjawab soalan bagi soal selidik ini. Sementara itu, seramai 57 orang wakil daripada setiap kementerian/jabatan/agensi, persatuan majikan, kesatuan pekerja, ahli akademik dan syarikat penyedia perkhidmatan telah menyertai perbincangan kumpulan berfokus

dan sesi temuramah. Kajian ini adalah *policy-oriented research* yang bertujuan membantu pembuat dasar dan pemegang taruh yang terlibat. Ia memberi sumbangan yang penting dari sudut praktikal dengan mengemukakan cadangan-cadangan yang boleh dilaksanakan (*implementable recommendations*) bagi membantu Kementerian dan agensi yang berkaitan menambah baik dasar, perundangan dan pelaksanaan program sedia ada. Strategi dan inisiatif yang dicadangkan boleh dilaksanakan di peringkat nasional kerana ia adalah bersifat praktikal dan telah ditanda aras dengan negara-negara lain.

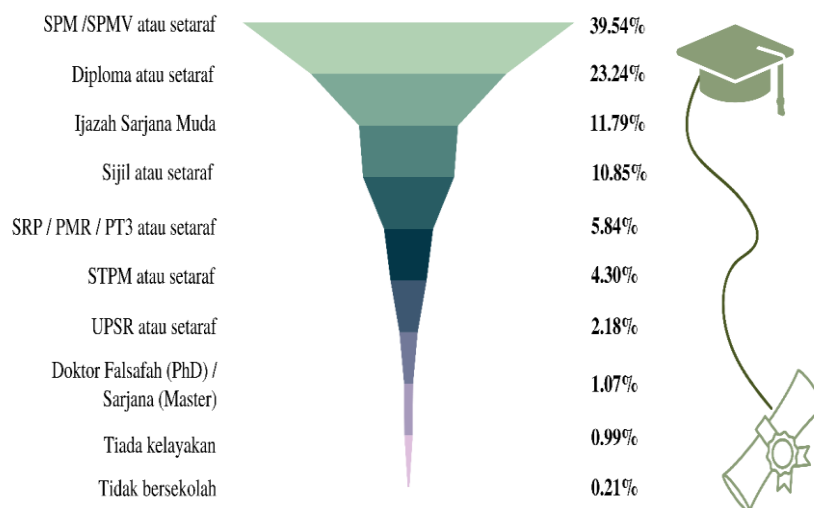
3. HASIL PENEMUAN KAJIAN :

Paparan 1: Responden Mengikut Kumpulan Umur

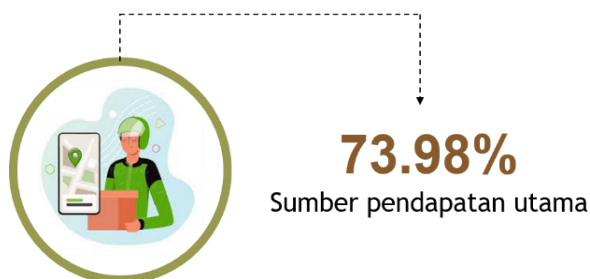
Analisis menunjukkan bahawa tiga (3) kumpulan responden yang tertinggi yang telah menjawab soal selidik ini adalah daripada individu yang berumur 18 hingga 30 tahun (42.90%), diikuti dengan individu yang berumur 31 hingga 40 tahun (34.46%) dan berumur 41 hingga 50 tahun (16.55%).

Paparan 2: Peratusan Responden Mengikut Tahap Pendidikan

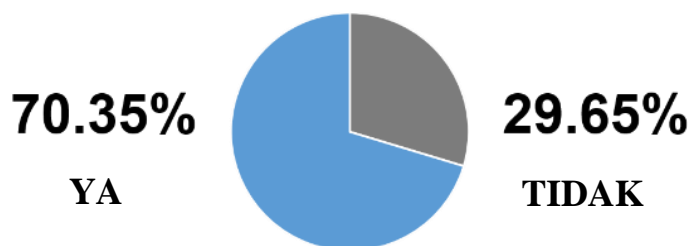

Dari segi tahap pendidikan pula didapati bahawa kebanyakan pekerja *p-hailing* ini mempunyai tahap pendidikan **Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) / Sijil Pelajaran Malaysia Vokasional (SPMV) atau setaraf (39.54%)**, diikuti dengan kelulusan **Diploma dan setaraf (23.24%)** dan **Ijazah Sarjana Muda (11.79%)**. Dapatan juga menunjukkan terdapat **0.21 peratus pekerja *p-hailing* yang tidak bersekolah dan 0.99 peratus tidak mempunyai sebarang kelayakan akademik.**

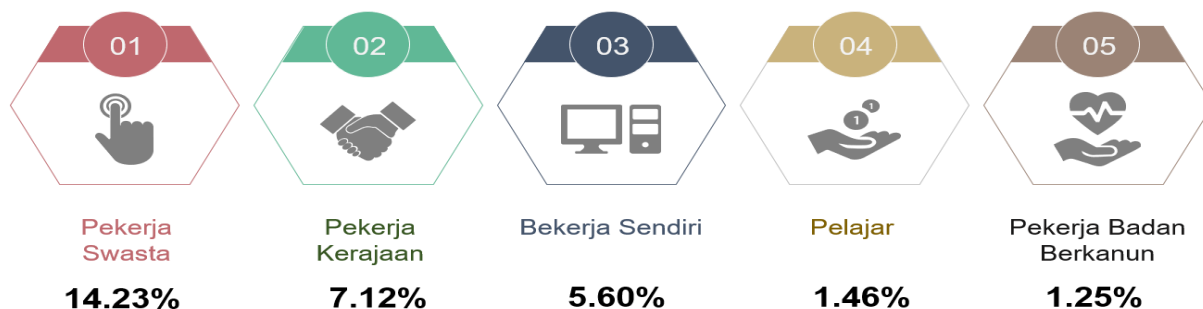
Paparan 3: Peratusan Responden Yang Menjadikan *P-Hailing* Sebagai Sumber Pendapatan Utama

Paparan 4: Peratusan Responden Yang Menjadikan *P-Hailing* Sebagai Pekerjaan Utama

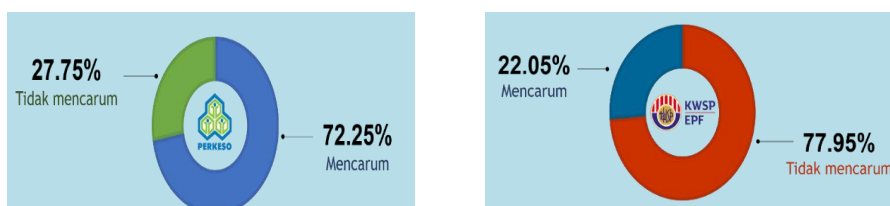

Paparan 5: Pekerjaan Responden Sekiranya *P-Hailing* Bukan Pekerjaan Utama

Maklumat pekerjaan dan pendapatan juga mendapati sebanyak **73.98 peratus** pekerja *p-hailing* menjadikan pekerjaan ini sebagai sumber pendapatan utama. Sebanyak **70.35 peratus** pula menjadikan *p-hailing* sebagai pekerjaan utama manakala **29.65 peratus** individu tidak menjadikan *p-hailing* sebagai pekerjaan utama mereka. Daripada 29.65 peratus tersebut, sebanyak 14.23 peratus merupakan pekerja swasta, 7.12 peratus merupakan pekerja kerajaan, 5.60 peratus terdiri daripada mereka yang bekerja sendiri, 1.46 peratus adalah pelajar dan 1.25 peratus merupakan pekerja badan berkanun.

Paparan 6: Peratusan Responden Yang Mencarum Dengan PERKESO dan KWSP

Dari segi perlindungan sosial pula didapati bahawa sebanyak **72.25 peratus** responden telah mencarum dengan **PERKESO** manakala **27.75 peratus** tidak melakukan sebarang caruman dengan **PERKESO**. Seterusnya hanya **22.05 peratus** pekerja *p-hailing* yang mencarum dengan **KWSP** manakala **77.95 peratus** tidak melakukan sebarang caruman dengan **KWSP**.

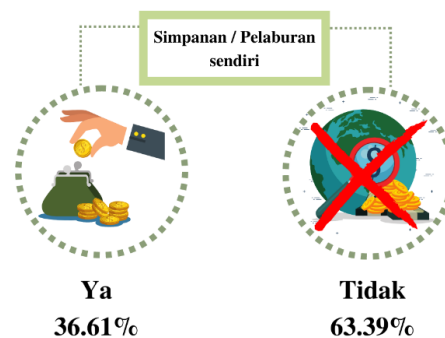
Dari segi **waktu bekerja pekerja *p-hailing* dalam seminggu** menunjukkan bahawa tiga (3) kategori tertinggi ialah yang bekerja antara tempoh **49 jam sehingga 84 jam seminggu (30.79%)** diikuti **30 jam sehingga 48 jam seminggu (25.83%)** dan **kurang daripada 30 jam (25.42%)**. Dari segi jumlah platform pula menunjukkan sebanyak 67.09 peratusan pekerja *p-hailing* menggunakan satu (1) platform sahaja manakala 21.66 peratus pula menggunakan dua (2) platform serta selebihnya ialah tiga (3) platform dan melebihi empat (4) platform masing-masing sebanyak 6.38 peratus dan 4.87 peratus.

Paparan 7: Peratusan Berkenaan Dengan Anggaran Pendapatan Pekerjaan *P-hailing*

RM1,501 – RM2,499	26.78%
RM1,500 dan ke bawah	23.39%
RM2,500 – RM3,170	11.67%
RM3,171 – RM3,970	4.24%
RM3,971 – RM4,850	2.18%

Perbandingan pendapatan sebelum dan selepas menyertai *p-hailing* juga telah dibuat di dalam kajian ini dan menunjukkan **terdapat peningkatan terhadap pendapatan pekerja *p-hailing* selepas menyertai aktiviti penghantaran makanan dan barangan**. Bukan itu sahaja, analisis juga menunjukkan bahawa **pendapatan tertinggi yang diperoleh pekerja *p-hailing* ialah antara RM1,501 hingga RM2,499 (26.78%)** diikuti dengan **RM1,500 dan ke bawah (23.39%)** serta **RM2,500 hingga RM3,170 (11.67%)**.

Paparan 8: Peratusan Responden Yang Mempunyai Simpanan / Pelaburan Sendiri

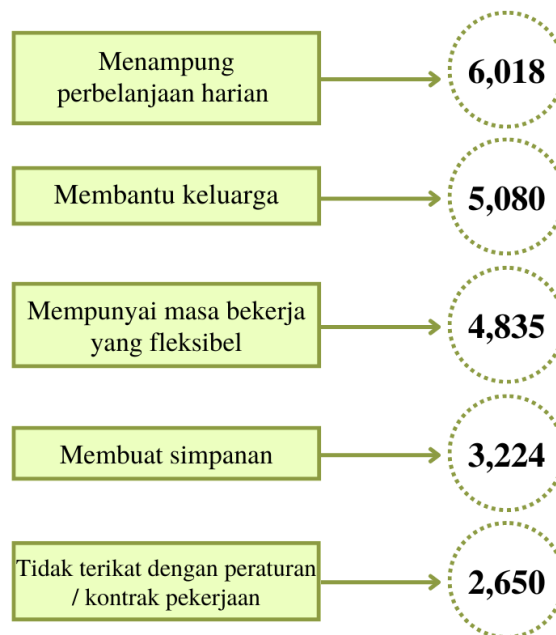

Paparan 9: Peratusan Responden Yang Mempunyai Polisi Insurans (Kemalangan / Hayat / Perubatan / Hilang Upaya) Sebagai Pekerja *P-Hailing*

Simpanan dan pelaburan bagi memastikan jaminan hari tua pekerja *p-hailing* turut diambilkira. Oleh yang demikian kajian ini turut melakukan analisis terhadap pekerja *p-hailing* yang mempunyai simpanan mahupun pelaburan sendiri. Terdapat **36.61 peratus pekerja *p-hailing* mempunyai simpanan mahupun pelaburan sendiri manakala 63.39 peratus tidak mempunyai apa-apa simpanan**. Dari segi pemilikan polisi insurans didapati sebanyak **45.07 peratus pekerja *p-hailing* mempunyai polisi insurans sendiri manakala 54.93 peratus adalah sebaliknya**.

Paparan 10: Lima sebab utama responden menyertai perkhidmatan penghantaran barangan dan makanan / minuman

Kajian ini juga mendapati bahawa lima (5) sebab utama pekerja *p-hailing* menyertai perkhidmatan penghantaran barangan dan makanan/minuman ialah untuk menampung perbelanjaan harian, membantu keluarga, mempunyai masa bekerja yang fleksibel, membuat simpanan dan tidak terikat dengan peraturan/kontrak pekerjaan.

4. Rumusan:

Dalam usaha Kerajaan memastikan hak pekerjaan dan perlindungan sosial diberikan kepada pekerja *p-hailing* maka pemprofilan ini dilihat sebagai satu pemangkin dalam memenuhi hasrat Kerajaan sebagaimana yang dinyatakan di dalam RMKe-12. Kerajaan memainkan peranan penting dalam perancangan masa hadapan dan penggubalan dasar serta program baharu yang akan dilaksanakan kepada pekerja *p-hailing*. Oleh yang demikian, kerjasama bersepadu diperlukan oleh semua pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung di dalam pekerjaan *p-hailing* ini memandangkan ia telah menjadi satu trend pekerjaan baharu kepada rakyat Malaysia. Perubahan kepada ekonomi model baharu dan pemodenan teknologi pendigitalan perlu diadaptasi secara berhemah. Semua pihak perlu bertanggungjawab dalam memastikan ekonomi gig khususnya pekerjaan *p-hailing* akan terus berkembang walaupun terdapat beberapa isu-isu berkenaan dengan perundangan perburuhan, perhubungan perusahaan dan perlindungan sosial. Kerjasama bersepadu diperlukan dalam memastikan keunikan pekerjaan gig dapat dikekalkan dan ekosistem ekonomi gig ini terpelihara.

Rujukan:

ILMIA (2022). Laporan Akhir Kajian Mengenai Isu Perundangan Perburuhan, Perhubungan Perusahaan Dan Perlindungan Sosial: Pekerja Gig Dalam Perkhidmatan Penghantaran Makanan Dan Barangan Yang Bekerja Sendiri 2022.

Undang-undang Malaysia: Akta 800, Akta Sistem Insurans Pekerjaan 2017

Undang-undang Malaysia: Akta 265, Akta Kerja 1955

Undang-undang Malaysia: Akta 262, Akta Kesatuan Sekerja 1959

Undang-undang Malaysia: Akta 514, Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan 1994

Undang-undang Malaysia: Akta 4, Akta Keselamatan Sosial Pekerja 1969

Undang-undang Malaysia: Akta 789, Akta Keselamatan Sosial Pekerjaan Sendiri 2017

Undang-undang Malaysia: Akta 452, Akta Kumpulan Wang Simpanan Pekerja 1991

Undang-undang Malaysia: Akta 334, Akta Lembaga Pelesenan Kenderaan Perdagangan (Pindaan) 2017

Undang-undang Malaysia: Akta Pengangkutan Awam Darat 2010 (Sebagaimana 15 Januari 2019)

Undang-undang Malaysia: Akta 167, Akta Perhubungan Perusahaan 1967

Undang-undang Malaysia: Ordinan Buruh (Sabah Bab 67)

Undang-undang Malaysia: Ordinan Buruh (Sarawak Bab 76)